

Les mirades del fill rebel d'Oak Park

Ernest Hemingway farà tota mena de viatges per escapar de la vida grisa, estàtica, resolta, ensopida, neta, plana i feliç d'Oak Park (Illinois, EUA) i projectarà la seva fina mirada sobre els més variats paisatges.

Oak Park, la vila residencial que va veure néixer Ernest Hemingway ara fa cent anys és, fet i fet, el barri més selecte de Chicago, encara que tingui municipi propi, i el metro t'hi porta, des del centre de la capital, en mitja horeta. L'arquitecte Frank Lloyd Wright hi va anar a viure el 1889 perquè va endevinar que els potentats de Chicago s'hi farien les residències, i que ell les hi podria projectar: banquers, financers, directius de grans companyies, amos de grans magatzems i fabricants que cada dia feien, amb tren, els quinze quilòmetres d'anada i els quinze de tornada, entre la feina i la llar.

Oak Park era, i és, una vila incompleta, com a apèndix de Chicago que és, i un escriptor, ni que fos Jane Austen, no hi podia trobar material suficient per a bastir una obra com cal. Per sort, el pare d'Ernest tenia una casa d'estiu en un dels estanys que completen el panorama hidrològic del llac Michigan, l'estany Bear. Cada estiu, i des del primer de la seva vida, amb només set setmanes de vida, els seus pares el portaven a fer un viatge que combinava diversos mitjans de transport. De primer, el tren fins a Chicago. Seguidament, un cotxe de cavalls fins al moll del llac Michigan, on embarcaven en un vaixell de vapor fins a Harbor Springs. Aquí, un tren de via estreta fins a Petoskey des d'on, finalment, una barca de rem els portava fins a la cabana.

De les dues sumptuoses cases d'Oak Park on va viure, el palauet

victorià de l'avi i la moderna residència de vuit habitacions feta pel pare, passava a viure, cada estiu, a una precària caseta de fusta. Però aquí la vida, lluny de la conservadora i tibada societat d'Oak Park, era més lliure, gairebé salvatge. Pescar i caçar eren els únics jocs a jugar, a més de seguir els consells del pare i de parlar amb els indis.

Durant la resta de la seva vida, Ernest Hemingway no farà sinó

Hemingway neix a Oak Park, barri residencial de Chicago. Tota la vida buscarà els paisatges que li completin l'anodí Oak Park

pujar a tota mena de transports per escapar de la vida grisa, estàtica, resolta, ensopida, neta, plana i feliç d'Oak Park. Buscarà el perill, la guerra, la injustícia, la mort, la pols, l'alcohol, les baralles, l'heroisme, la inseguretat, la incomoditat, tot allò que el pugui allunyar d'aquella Eixampla aristocràtica anodina. I buscarà el paisatge per completar el no-paisatge d'Oak Park. Oak Park, a la contra, li va afinar la mirada sobre els "altres paisatges", tràgics o feliços.

Itàlia en guerra. Un dels primers paisatges que va descobrir va ser el de la Itàlia de la Primera Guerra Mundial, en què va participar de voluntari de la Creu Roja. (El seu nom figura al monument que Oak Park va erigir als voluntaris de la Primera Guerra Mundial).

La novel·la que en va fer el 1929, *Un adéu a les armes* (traducció de Ramon Folch i Camarasa, Proa), comença amb una mirada a un paisatge "en guerra": "A les darreries de l'estiu d'aquell any ens van allotjar en una casa d'un poble des d'on es veien les muntanyes a l'altra banda del riu, al fons de la plana. En el llit del riu hi havia palets i roques, seques i blanquejades pel sol, i l'aigua era clara i blava, en els corrents, i baixava molt de pressa. Passaven tropes per davant la casa, carretera avall, i la pols que aixecaven empolsava les fulles dels arbres. També els troncs dels arbres eren empolsegats i les fulles van caure molt aviat, aquell any, i nosaltres vèiem com les tropes caminaven per la carretera, i com s'aixecava la pols, i com queien les fulles mogudes per la brisa, i com passaven els soldats, i, més tard, la carretera nua i blanca, només amb les fulles caigudes."

València enyorada. D'Espanya (*Per qui toquen les campanes*, traducció de Jordi Arbonès, Proa) destaca el paisatge valencià enyorat per la republicana guerrillera Pilar, enfadada quan un camarada diu que no li havia agradat València perquè la gent hi és mal educada, no els entenia i només saben

dir-se xe els uns als altres. “Ens n’anàvem –explica Pilar– a la platja i ens ficàvem a l’aigua bo i observant com una rècula de bous treia les barques de vela del mar. Els feien entrar dins l’aigua fins que no tocaven fons i s’havien de posar a nedar i aleshores, els fermaven a les barques i, quan tornaven a fer peu, grimpaven trontollant per l’aigua. Deu parelles de bous arrossegaven una barca de vela fora del mar, de bon matí, mentre les onades s’estavellaven contra la platja: això és València!” I Pilar continua parlant del variat i sensual menjar que hi prenia i del soroll de les traques que sentia mentre feia l’amor.

La mar. Els diferents estats de la mar, les diferents perspectives que en té el pescador, són puntualment anotades per Hemingway a *El vell i la mar* (traducció de Ferran de Pol, Proa). Com en aquesta descripció que combina terra i aigua: “Els núvols de damunt en terra s’alçaven ara talment que muntanyes, i la costa era només una llarga línia verda amb els pujols d’un blau gris al seu darrera. L’aigua apareixia d’un blau obscur, ara, tan obscur que gairebé resultava purpuri. Quan mirava el fons de l’aigua fosca veia el polsim roig del plàncton i l’estranya resplendor que el sol feia en aquell moment.”

El París ideal. El Harry escriptor de *Les neus de Kilimanjaro* (dins *Els primers quaranta-nou contes*; traducció de Jordi Arbonès, Edicions 62) és Hemingway mateix quan descriu París: “Mai no hi va haver cap altra part de París que ell apreciés tant com aquella: els arbres frondosos, les antigues cases arrebossades de blanc i la franja inferior pintada de marró, el llarg parterre verd de l’autobús en aquella plaça rodona, la tintura de color porpra per a les flors sobre la calçada, la baixada sobtada des de la rue Cardinal Lemoine fins al riu, i per l’altre cantó el món estret i populós de la rue Monffetard. [...]”

El seu Michigan. Hemingway converteix en contes les excursi-

ARXIU

Un dels temes preferits per l'escriptor nord-americà és la mar i la pesca. Així, els diferents estats de la mar i les diferents perspectives que en té el pescador, són puntualment anotades per Hemingway a *El vell i la mar*.

ons que va fer pels seus paisatges familiars de Michigan. Aquí, més que en cap altre lloc, pot ser detallista: “A la pineda no hi havia sotabosc. Els troncs dels arbres s’elevaven drets o bé s’inclinaven els uns cap als altres. Els troncs eren rectes i amarronats, sense branques. El brançam el tenien al capdamunt. Algunes copes s’antretien tot projectant una densa ombra sobre el sòl marró del bosc. A l’entorn de la pineda hi havia un espai pelat. El sòl era bla sota els peus. Això era a causa de la catifa d’agulles de pi, que s’estenia fins més enllà de l’abast de les altes ” (*El gran riu Two-Hearted*, dins *Els primers...*)

Catalunya en guerra. L’Espanya en guerra de Hemingway no canvia gens en observar Catalunya: pols africana. “Jo contemplava –escriu a *El vell al pont*, narració cablegrafiada des de Barcelona l’abril del 1938, ara dins *Els*

primers...– el pont i la comarca del Delta de l’Ebre d’aspecte africà”, i abans ha dit que “els pagesos caminaven feixugament enfonsats en la pols fins als turmells”.

I a la narració *Turons com elefants blancs*, la visió es manté desèrtica: “Els turons que s’alçaven a l’altra banda de la vall de l’Ebre eren allargassats i blancs. En aquesta banda no hi havia arbres ni ombres, i l’estació es dreçava entre dues línies fèrries sota el sol.”

Per una altra banda, l’Àfrica de l’escriptor no és sempre africana. Vegem-ho a *La curta i feliç vida de Francis Macomber*: “Seien, doncs, allí, a l’ombra, on havien instal·lat el campament, sota unes frondoses acàcies amb un penya-segat rocós al darrere, i una prada coberta d’herba que s’estenia fins a la riba d’un riu ple de roques, al davant, amb un bosc a l’altra banda...”

Lluís Bonada